

De Vietnamese Rock Opera

BALLAD OF THE
GREEN BERETS

A STORY BY MICHAEL CROOK

JOOP WALHAIN

Puff, the magic dragon

Het is een Amerikaans kinderliedje. 'Little Jacky Paper' heeft een onafscheidelijk vriendje, 'Puff, the magic dragon'. Jacky vliegt rond op Puffs gigantische staart. Ze verslaan piraten. Koningen buigen voor hen. Maar hun vriendschap gaat voorbij, want 'a dragon lives forever, but not so little boys, painted wings and giant rings make way for other toys'. Puff blijft vergeten liggen in een kast.

Peter, Paul & Mary zullen tijdens de opname van het liedje in 1963 niet hebben verwacht, dat *Puff, the magic dragon*, een bitter motief zou worden in de Vietnamese Rock Opera, waarvoor Kennedy in die jaren het doek ophaalde. Het kinderliedje werd in Vietnam een hit. Puff reisde als melodietje met de troepen mee en klonk in Vietnam als een echo van thuis. Puff nam weer deel aan het spel. Uit de rook van hinderlagen dook hij op als *magic dragon*, het vuurspuwend *gunship* – voor de kenners de Lockheed AC-130 Hercules – om zijn benarde kameraadje te ontzetten. Soms zweefde Puff boven Jacky als roverachtig geluk, de *magic dragon*, die troost van de heroïne, waarmee de Vietcong zo gul was. De verwording van Jacky en Puff; Vietnam in een notendop.

Er kwamen meer argeloze liedjes in de zuiging van Vietnam terecht waardoor ze van gedaante veranderden. *Waist deep in the Big Muddy* was een folksong uit 1942 over een peloton, dat tijdens een training langs de Mississippi *knee-, waist-, neckdeep* in het drijfzand terecht komt 'and the damn fool kept yelling to push on'. Pete Seeger, op zoek naar bijna vergeten songs van de kleine Amerikanen, bracht het in 1963 uit. Het beeld van het peloton dat zich ternauwernood weer te redden terwijl de 'doorgaan, doorgaan!' brullende kapitein verzuipt, zal Kennedy en Johnson niet lekker gezezen hebben. Evergreens uit WO I en II werden van stof ontdaan en klonken als vanouds of kregen een wrange bijmaak.

Over there! Over there! Send the word, send the word over there! That the Yanks are coming...

Dit enthousiaste liedje van George Cohan bracht in 1917 heel wat vrijwilligers op de been om te dienen in de Noord-Franse loopgraven. Nu schalde het in kantines en wachtkamers van bordelen in Saigon.

Irving Berlin schreef in 1942 de musical *This is the army*. Een song eruit werd door Frank Sinatra gerecycled: 'This time, we will all make certain, that this time is the last time. We are just beginning and we won't stop winning till the world is free.'

Ommeuze liedjes, tot op de dag van vandaag.

Patriottische songs

Tijdens de oorlog in Vietnam vielen heftige politieke en muzikale beleving samen als nooit tevoren. Radio, bandjes en LP's maakten de botsing van waarden en normen hoorbaar in iedere tienerkamer en loopgraaf.

Het is een illusie van Nederlandse vijftigplussers te denken dat protest-songs de sound-track van het Vietnamese drama vormden. Bob Dylans *The times, they are a-changing* en *Masters of War* hadden hun evenknie in de hier minder bekende countrymuziek, waarvan de patriotten zich meestal bedienden.

Joop Walhain is geschiedenisdocent en mede-auteur van het eindexamenkatern 'Vietnam' van Nijgh/Versluys.

In de loop van de Vietnamoorlog botsten het mooie beeld van de Amerikaanse soldaat en de realiteit steeds harder 'The American way', een schilderij uit 1944 van de beroemde reclamemaker Norman Rockwell, liet een GI zien, waarin men niet meer geloofde. Foto's en verhalen van de Vietnamoorlog spraken van een andere werkelijkheid. Ze schudden veel Amerikanen wakker uit hun zoete droom – foto's als van de vluchtende Kim Phuc, van de brandende monnik en de foto hier van de executie van een Vietcongstrijder door generaal Ngoc Loan onder de goedkeurende blik van een Amerikaanse GI, werden de nieuwe beelden van de oorlog in Vietnam, van de GI.

'We don't smoke marijuana in Muskogee.
We don't take our trips on LSD.
We don't let our hair grow long and shaggy. We like livin' right, bein' free.
I'm proud to be an Okie from Muskogee'

was in 1969 het antwoord van Merle Haggard (Oklahoma) op de luidruchtige uitdaging van Woodstock. De oproep van Donovan in *Universal soldier* (Buffy Sainte-Marie) uit 1965 aan alle soldaten, waar ook ter wereld, om de wapens neer te leggen, krijgt lik op stuk in *Universal Coward* van Jan Berry. *He's the universal coward and he runs from everything, from a giant, from a human, from an ant.* *He runs from Uncle Sam, he runs from Vietnam, but mostly he's just running from himself.*

Eerder in 1966 had Sgt. Barry Sadler alle verkooprecords gebroken met *The ballad of the Green Berets*. Sadler was in Vietnam in een kuil met bamboespiesen gestapt. Tijdens zijn her-

stel schreef hij liedjes om zijn ergernis over de demonstraties thuis te doden. Een platenmaatschappij zag de kans. Het werd een kraker. In vijf weken werden twee miljoen exemplaren verkocht. Sadler werd een nationale held, boegbeeld van de Amerikanen die pal achter de jongens in Vietnam stonden en kortstondig miljonair. Groene Baretten zijn de elite van dodelijk geweld en vaderlandsliefde. Sneuvelen lijkt hun vak. *'Back at home a young wife waits. Her Green Beret has met his fate. He has died for those oppressed. Leaving her his last request: 'Put silver wings on my sons chest. Make him one of America's best. He'll be a man they'll test some day. Make him win the Green Beret!'*

In het cowboy- en truckergente zijn tal van liedjes geschreven met de moraal 'if you're runnin' down my country, man, you're walking on the fightin' side of me en take America as it is, or leave it'.

Victor Lundberg schreef in 1967 *An open letter to my teenage son*. Hij spreekt de tekst tegen de achtergrond

van simpele akkoorden (zoals in 'Het spel kaarten' van Gerard de Vries, ook uit 1967). Lundberg leert zijn zoon geduldig dat George Washington lang haar en Abraham Lincoln zelfs een baard had, maar dat je mensen niet moet beoordelen op hun uiterlijk of huidskleur. Hij geeft met tegenzin toe dat het de individuele vrijheid van iedere Amerikaan is om God dood te verklaren. Hij berust erin dat *'all past wars have been dirty, unfair, immoral, bloody and second-guessed'*. Maar aan het eind van de brief zet hij met een mokerslag het generatieconflict op scherp: *Je moeder en ik houden zielsveel van je, zoon. We houden ook van ons land en de principes waarvoor het staat. En als je je oproep voor dienst verbrandt, verbrand dan maar meteen je geboortekarte. Vanaf dat ogenblik zal ik geen zoon meer hebben.'*

The Battle Hymn of William Calley (Julian Wilson en James M. Smith) over de luitenant die levenslang kreeg, omdat zijn peloton het dorpje My Lai uitmoordde, werd door

Terry Nelson in 1972 zo'n krachtig en veel gezongen pleidooi, dat Richard Nixon in 1974 geen argumenten hoefde te formuleren om Calley amnestie te verlenen. Zing het op de wijs van de Battle Hymn of the Republic, die wij kennen als Glory, glory, halleluja.

*When I reach my final campground
In that land beyond the sun,
And the Great Commander asks me:
"Did you fight or did you run?"
I'll stand both straight and tall,
Stripped of medals, rank, and gun,
And this is what I'll say:
"Sir, I followed all my orders,
and I did the best I could (...)
We took the jungle village
Exactly like they said,
We responded to their rifle fire
With everything we had.
And when the smoke had cleared away
A hundred souls lay dead (...)
When all the wars are over
And the battle's finally won
Count me only as a soldier
Who never left his gun,
With a light to serve my country
As the only prize I've won..."
Glory, glory, hallelujah...*

Liedjes aan het front

Op bases en vliegveldjes in Vietnam luisterden de soldaten naar de morele storm, die thuis in alle toonaarden en genres, woedde. Ze lieten de muziek intact, maar veranderden de teksten zó dat die met beide benen op Vietnamese grond kwamen te staan. Luchtmacht-generaal Edward G. Lansdale liet in 1967 en 1968 bij hem thuis in Saigon soldatenbandjes optreden en verzamelde hun teksten. Hij deed dit niet alleen als liefhebber van folk en country, maar ook om op de hoogte te blijven van het moreel van de troepen. Zijn *211 Folksongs by Americans in the Vietnam War* schonk Lansdale aan *The Music Division of the Library of Congress*.

De megahit van Barry Sadler werd door de Merryman, een driemans-bandje van de 173th Assault Helicopter Company aangepast. *Silver wings upon my chest. I fly my chopper (helikopter) above the best.*

*I can make more dough (soldij) that way.
But I don't need no Green Beret.
And while I fly my chopper home.
I leave him out there all alone.
That's where Green Berets belong.
Out in the jungle writing songs.
And when my little boy is grown,
don't leave him out there all alone.
Just let him fly and give him pay.
'Cause he can't spend no Green Beret.*

In het melancholieke liedje *500 Miles* van Peter, Paul & Mary onderging de zin *You can here the whistle blow a hundred miles* de volgende verandering: *We have pacified this land a hundred times*. En de zin *Not a shirt on my back, not a penny to my name* werd: *Got pajama's on my back and of course the color is black. We have pacified this land a hundred times...*

Op de melodie van *My Bonnie* lies over the ocean wordt een Amerikaanse familie van het type Flodder bezongen die er in Vietnam het beste van maakt. *'My father's a part-time guerrilla. He gives all the VC a fit, By selling for twenty piastres, a do-it-yourself ambush kit. Stay here, stay here. Oh, don't let the program go down, go down. Stay here, stay here, Saigon's a real swinging town.*

Uit veel liedjes blijkt het schouderophalen over de strategen in Saigon en het Pentagon die aan hun bureaus voortdurend papieren overwinningen behalen: *chasing mythical battalions across outdated maps*, en de vloot geleiden bij reusachtige salvo's die met grote precisie in de oceaan belanden. *Cease fire! End of mission, boys! We got that VC church!*

McNamara's Band is een Ierse pub-song, waarmee het onweerstaanbare optimisme van de Minister van Defensie over de hekel kon worden gehaald. *Oh, me name is McNamara. I've got a special band. And every couple of weeks or so I fly to old Vietnam. I assemble the troops, count communist groups, and while the choppers fall,*

I hurry home to tell you, sure, it's not so bad after all. La, la, la, la, yes, we are winning!

Hello, Chu Yen gaat over een GI die een Vietnamese meisje versiert. 's Ochtends wordt hij wakker. Chu Yen is er vandoor. Portemonnee ook.

'Now looking round this little room, I couldn't see a thing, But a poster saying, "Yankee, Go Home" and a picture of Ho Chi Minh'.

Kortom, je kunt beter vrijen met de verpleegsters van het Amerikaanse Rode Kruis. De moraal van bijna alle liedjes is: hou je gedcisd; zing de rotzooi zo goed mogelijk uit; oost west, thuis best.

Het kernachtigst op de wijs van *God bless America, land that I love* is deze hartekreet *Damned Air America. You're always late. You do bound us and confound us. Our desire for travel's great.*

Bijna iedere Nederlandse vijftigplusser kent de *I-Feel-Like-I'm-Fixin'-to-Die Rag* van Country Joe & the Fish (1965).

'And it's one, two, three, What are we fighting for? Don't ask me, I don't give a damn, Next stop is Vietnam; And it's five, six, seven, Open up the pearly gates, Well there ain't no time to wonder why, Whoopee! we're all gonna die'.

Op festivals was het veilig zingen. Het swingt de pan uit en je bent nog politiek bezig ook. Maar de Rag hoorde ook bij de vaste uitrusting van de doodsbange soldaat vlak voor het gevecht. Cynisme om de angst te doden. Op veel helikopters zaten speakers, die de Rag op groot volume draaiden wanneer de jongens in de blubber van de rijstvelden sprongen. *It was all rock'n roll.*

Na de oorlog

In de muziek die terugkijkt op Vietnam of gevoelsmatig verbonden is met de massale terugtocht vanaf 1969, is de storm om de waarden geluwd. Rest desillusie, wonden,

Vredesmanifestatie
in New York (1971)
met o.a. John Kerry
(uiterst rechts).

vergetelheid. De Las Vegas-song van Tom Jones *The green, green grass of home* uit 1970 (J. Curly Putman) is vooral zo'n onverbiddelijke hit geworden, omdat de tekst de angst van de vertrekkende soldaten verwoordde niet op het laatst toch nog even te sneuvelen.

De thuiskomende wordt door zijn pappa en mamma opgehaald, in de verte komt Mary aanrennen, *hair of gold and lips like cherries*, de oude eikenboom staat er nog, het is goed om het groene gras van thuis aan te raken.

Maar in het laatste couplet blijkt de thuiskomst een droom te zijn. Het ontwaken is niet thuis, maar tussen de vier grijze wanden van een dodencel.

*'Yes, they'll all be there to meet me.
In the shadow of that old oak tree.
As they lay me beneath the green,
green grass of home'.*

In de rafelige tekst van *Born in the USA* zingt Bruce Springsteen (1984) over het lot van veel veteranen *Come back home to the refinery. Hiring man (personeelschef) says "Son if it was up to me..."* (...dan gaf ik je een baan maar...) *Went down to see my V.A. man* (Veterans Administration). *He said "Son, don't you understand..."*

(...dat we niks voor je kunnen doen...)

*I had a brother at Khe San
fighting off the Viet Cong.
They're still there, he's all gone.
He had a woman he loved in Saigon.
I got a picture of him in her arms now.
Down in the shadow of the penitentiary.
Out by the gas fires of the refinery.
I'm ten years burning down the road.
(slijt ik al tien jaar de wegen)
Nowhere to run
ain't got nowhere to go.*

Goodnight Saigon van Billy Joël (1982) brengt in herinnering hoe compagnieën mariniers door de oorlog werden vermalen. *'Remember Charlie? Remember Baker? They left their childhood on every acre. And who was wrong, and who was right? It didn't matter in the thick of the fight. And we would all go down together...'*

Deze liedjes gaan over veteranen die Vietnam fysiek en mentaal enigszins overleefden. Maar in *Oh Ruby, don't take your love to town* van Kenny Rogers (1969), slaat Ruby de deur dicht en laat haar verlamde vriend *-It wasn't me that started that old crazy Asian War-* in zijn rolstoel achter.

John Prine bezingt de teloorgang van Sam Stone (1970).

Sam Stone came home to his wife and family, after serving in the conflict overseas.

And the time that he served had shattered all his nerves, and left a little shrapnel (scherf) in his knee.

(...)

There's a hole in daddy's arm where all the money goes.

Jesus Christ died for nothin', I suppose.

(...)

Sam Stone was alone when he popped his last balloon...

De geur van de dood door overdosis verspreidt zich door de kamer en Sam Stone voor wie *life had lost it's fun an' there was nothing to be done*, blijft niets anders over dan een kist met een vlag op de plaatselijke heldenheuvel.

Twee protestsongs

Iedereen heeft in het bovenstaande songs gemist. Vietnam-soundtracks zijn nogal persoonlijk. Ik heb de protestsongs tekort gedaan. Die stammen vaak uit de folk- en blues-traditie en zijn, misschien daarom, poëtischer dan de patriottische songs die een hoger cowboy- en countrygehalte hebben. Twee minder bekende songs als voorbeeld.

Literatuur, verwijzingen en aanknopingspunten voor onderzoekende leerlingen

– *Battle notes. Music of the Vietnam war.* Lee Andresen. Savage Press. Superior MI. 2000

Lee Andresen is docent aan het *Lake Superior College* in Duluth, Minnesota. Hij heeft van de Vietnam-songs een project gemaakt voor zijn leerlingen. Hij bespreekt meer dan 200 songs. Na ieder hoofdstuk citeert hij de reacties van zijn leerlingen op bepaalde teksten en standpunten. Het boek geeft geen *lyrics*, wel een discografie en bibliografie.

– Her Wereld Wijde Web

Er zullen weinig onderwerpen zijn die door Amerikaanse websites zo volledig worden bestreken als de muziek uit de Vietnam-tijd. Wie "titel van de song" + *lyrics* aan een zoekmachine opgeeft, krijgt gegarandeerd de tekst, waarschijnlijk de bestelmogelijkheid en soms de kans om de muziek als MP3 binnen te halen.

De teksten van de *Lansdale Collection* zijn op het internet te vinden door opdracht te geven te zoeken naar: "Folksongs of Americans in the Vietnam War".

Dr. Lydia M. Fish heeft een aantal ervan op de website van het *Buffalo State College* gezet.

Wie 'Vietnam + songs' opgeeft aan de zoekmachine, komt terecht tussen tal van websites, waar liefhebbers, patriot-ten en pacifisten hun selecties en commentaren geven. Op een aantal websites worden de Vietnam-songs verbonden met een nieuwe generatie Irak-songs.

– Hierna volgen muzikanten en songs die (min of meer) de kern (of canon) van het Vietnam-repertoire vormen. Het zijn tevens zoektermen voor leerlingen die op onderzoek gaan naar de botsing van waarden en normen, muziekstijlen en interpretaties.

Animals *Sky Pilot*

The Band *The night they drove old Dixie down*

Jan Berry *The Universal Coward*

Buffalo Springfield *For what it's worth*

Johnny Cash *Singing in Vietnam talking Blues*

Leonard Cohen *The story of Isaac*

Country Joe *I-feel-Like-I'm-Fixing-to-Die Rag*

Creedence Clearwater *Fortunate son, Bad Moon Rising, Run through the Jungle*

Crosby, Stills, Nash and Young *Four dead in Ohio*

Iris DeMent *There's a Wall in Washington*

Dave Dudley *Vietnam Blues, What we're fighting for*

Bob Dylan *Masters of War, Talkin' John Birch Paranoid Blues, The times they are a-changing*

The Doors *Unknown Soldier*

Donovan *Universal Soldier*

Marvin Gaye *What's goin' on?*

Arlo Guthrie *Alice's Restaurant*

Merle Haggard *Okie from Muskogee, The fightin' side of me, Soldier's last letter*

Jimi Hendrix *Stars spangled banner*

Mary Hopkin *Those were the Days*

Stonewall Jackson *The minute men are turning in their graves*

Tom Jones *The green, green grass of home*

Billy Joël *Goodnight Saigon*

John Lennon *Give peace a chance*

Tom Lehrer *Send the marines*

Victor Lundberg *Open letter to my son*

Melanie *What have they done to My Song Ma*

Barry McGuire *Eve of destruction*

Jody Mitchell *The fiddle and the drum*

Terry Nelson *The battle hymn of William Calley*

Phil Ochs *I ain't marching anymore*

Roy Orbison *There won't be many coming home*

om Paxton Lyndon Johnson *told the Nation*

Peter, Paul & Mary *Puff the magic dragon, 500 miles, Where have all the flowers gone*

John Prine *Sam Stone*

Kenny Rogers *Ruby, don't take your love to town*

Stg Barry Sadler *Ballad of the Green Berets*

Pete Seeger *Waist deep in the Big Muddy, Bring'm home,*

Bruce Springsteen *Born in the USA*

Simon & Garfunkel *Seven O'Clock News (Silent night), Homeward Bound*

Ernest Tubb *It's for God, and Country and you Mom*

Young & Nash *War song*

Leonard Cohen schreef in 1967 *Story of Isaac*.

's Ochtends buigt de grote gestalte van Abraham zich over Isaacs bedje. 'You know I'm strong and holy. I must do what I've been told' en neemt Isaac mee de berg op en bouwt het altaar. Zonder uit te leggen wat op de berg gebeurt, richt Cohen plotse-ling zijn vinger.

'You who build these altars now to sacrifice these children, you must not do it anymore. A scheme is not a vision and you never have been tempted by a demon or a god. You who stand above them now, your hatchets blunt and bloody, you were not there before, when I lay upon a mountain and my father's hand was trembling with the beauty of the world'.

Aan de leerlingen moet wel uitgelegd worden wat Cohen bekend veronderstelt. Een engel grijpt Abrahams pols op het moment dat hij Isaac gaat offeren.

Mijmerend, droevig en actueel is *The Fiddle and the Drum* (1969). Joni Mitchell zingt het zonder begeleiding voor haar Amerika, dat ze aan-sprekt als Johnny.

'And so once again, my dear Johnny my dear friend.

And so once again you are fightin' us all,

and when I ask you why, you raise your sticks and cry, and I fall.

Oh, my friend, how did you come, to trade the fiddle for the drum.

Bij dit artikel hoort een work-shop of les, die Nijgh/Versluys gratis aanbiedt aan geïnteres-seerde docenten en leerlingen. De les wordt gegeven aan de hand van een document met de teksten en vertaling van de in het artikel genoemde songs, didactische opdrachten en een cd met de muziek.

Bent u geïnteresseerd?

Neem contact op met

JoopWalhain@home.nl

of 053-5724897.